

ANKET HAZIRLAMA

Anket Nedir?

2

- Anket, belli kişi ya da grupların çeşitli konular hakkındaki duygu, düşünce ve deneyimleri ile ilgili planlı ve standart biçimde bilgi almak için geliştirilmiş sistematik bir veri toplama yöntemidir.
- Kısa bir sürede ve düşük maliyetlerle büyük miktarda veri toplamak açısından avantajlı olması sebebi ile en çok kullanılan yöntemlerden biridir.

Anket Nedir?

3

- Anket yöntemi ile çok farklı türde veri toplamak mümkündür.
 - ▣ İnsan davranışları,
 - ▣ İş performansları,
 - ▣ Bilgi düzeyleri,
 - ▣ İnsanların tercihleri, tutumları, inançları, duyguları vb.

Anketin Dezavantajları

4

- ❑ Esneklikten uzak olması.
- ❑ Okur yazarlara uygulanması.
- ❑ Bazı anketlerde kişilerle iletişimin zor olması.
- ❑ Sınırlı bilgiler sağlaması.
- ❑ Rast gele cevaplar verilebilmesi.
- ❑ Kontrol etme imkanının olmayışı.
- ❑ Derinlemesine bilgi edinilemeyişi.
- ❑ Cevaplama oranları düşük olanların genele yorumlanamaması

ANKETLERLE İLGİLİ PROBLEMLER

5

- ❑ Bazı denekler bilgiye dayalı sorulara (ör: yaş, gelir) yanlış cevaplar vermektedirler
- ❑ İnsanların yaptıklarını söyledikleri şeylerle gerçekte yaptıkları farklı olabilmektedir
- ❑ Deneklerin cevapları tutarsız olabilmektedir
- ❑ Anket sorularının ifadelerindeki küçük değişiklikler cevapların dağılımında önemli değişiklikler üretebilmektedir
- ❑ Denekler soruları çoğu zaman yanlış yorumlayabilmektedirler
- ❑ Önceki sorulara verilen cevaplar sonraki soruları etkileyebilmektedir
- ❑ Cevap seçeneklerinin sırasını değiştirmek bazen verilen cevapları etkileyebilmektedir
- ❑ Deneklerin cevapları soru biçiminden etkilenebilmektedir
- ❑ Denekler az bildikleri konular hakkında olan soruları bile çoğu zaman cevaplamaktadırlar
- ❑ Sorunun sunulduğu kültürel bağlam cevapları etkileyebilmektedir
- ❑ Denekler tutarlı olma konusunda psikolojik bir ihtiyaç hissetmektedirler
- ❑ Aynı soruların açık uçlu ve kapalı uçlu sorulmuş şekillerine verilen cevaplar farklı olabilmektedir ve hangisinin daha doğru olduğu belli değildir

İyi anket hazırlamanın önemi

6

- İyi hazırlanmış bir anket formu, toplumsal tabanlı çalışmaların başarısı için temel koşullardan birisidir.
- Kötü hazırlanmış anketlerden elde edilen verilerin bilimsel olarak güvenilirliği olmayacağı gibi toplumdaki hedef kitleyi de rahatsız edecek ve gelecekte yapılacak soru formuna dayalı çalışmalara katılımın azalmasına yol açacaktır.

Anket Uygulamasının Aşamaları

7

1. Anketin Planlanması
2. Anketin Hazırlanması
3. Anketin Test Edilmesi
4. Anketin Uygulanması
5. Sonuçların Analiz Edilmesi

1. Anketin Planlanması

8

- ❑ Anketin amacının belirlenmesi
- ❑ Sonuçların nasıl ve kimler tarafından kullanılacağına belirlenmesi
- ❑ Hangi bilgilere ihtiyacın olduğunun belirlenmesi
- ❑ Anketin kime uygulanacağına belirlenmesi (ne tip insanlar, örneklem ne olacak)
- ❑ Anketin nasıl uygulanacağına belirlenmesi (anket metodu)
- ❑ Hangi kaynaklara ihtiyaç olacağına belirlenmesi (gerekli personel ve diğer kaynakların)
- ❑ Ankete kaç kişinin cevap vermesi gerektiğinin belirlenmesi (kaç kişi ya da grup)
- ❑ Anket bilgilerinin analizinin nasıl yapılacağına ve nasıl raporlanacağına belirlenmesi

2. Anketin Hazırlanması

9

- Anket hazırlanırken yapılan temel işlemler aşağıdaki gibidir;
 - anket maddelerini hazırlamak,
 - cevap formatına karar vermek,
 - maddeleri gözden geçirmek,
 - anketin giriş paragrafını ve talimatlarını oluşturmak

Anket Maddelerini-Sorularını Hazırlamak

10

- Değinilmesi gereken bütün konuların yazılması,
- Bunlar arasından elemeler yapılması,
- Anket maddelerinin taşıması gereken çeşitli özellikler bulunmaktadır. Bunlar;

1. Açıkça yazılma;

- İfadeler net ve kolay anlaşılabilmeli
- Teknik terim, kısaltma ve jargonlar kullanılmamalı

2. Kısa Olma;

- Konuya hemen giriş.
- Konu dışı kelimeler ve fikirlerden kaçınılmalı.

3. Belirli Olma;

- Bir fikir üzerinde odaklanma.
- “Ve”, “Ya da” gibi bağlaçlar dikkatli olunmalı.

4. Açık Olma;

- İnsanların kafalarının karışmaması.
- Herkes tarafından aynı şekilde anlaşılma.

Anket Formunda Kullanılacak Sorular

11

Anket formunda kullanılan sorular genel olarak açık uçlu ve kapalı uçlu sorular olarak sınıflandırılmaktadırlar.

1. Açık uçlu Sorular;

- Yapılandırılmamış sorular ,
- Belirli bir konuda fikir edinmek, seçenekleri belirlemek için
- Serbestçe cevap verilebilir,

□ Avantajı,

- Beklenmeyen veya planlanmayan cevaplar alınabilir
- Daha geniş ve ayrıntılı bilgi alınabilir

□ Dezavantajı;

- Sürenin uzunluğu
- Cevapların yorumlanmasında ve kodlanarak analizindeki güçlükler

Anket Formunda Kullanılacak Sorular

12

Açık uçlu sorular; cevaplama biçimine göre 3'e ayrılırlar.

a. Yorumlama soruları;

- Ayrıntılı cevaplar,
- Sorunun altında boş bir alan bırakılır

Örnek. Size göre eğitimin genel sorunları nelerdir? Lütfen yazınız
.....

b. Listeleme soruları;

- cevapların bir düzen içinde sunulması beklenir

Örnek. Size göre akademik başarısızlığın nedenleri nelerdir?
1.....
2.....
3.....

c. Boşluk doldurma soruları;

- Cevap bir veya birkaç sözcük ile verilebilir,
- Cevap için uygun bir boşluk bırakılır.
- Cevap kategorileri sınırlı olan sorular için pratik değildir.

Örnek. Kaç yıldır öğretmenlik yapmaktasınız? Lütfen yıl olarak yazınız.

Anket Formunda Kullanılacak Sorular

13

2. Kapalı Uçlu Sorular;

- Yapılandırılmış sorular,
- Olası cevap seçenekleri bellidir,
- Güvenilir ve hızlı bir şekilde cevaplanabilir,
- Güvenilir ve hızlı bir şekilde analiz edilebilir,

Anket Formunda Kullanılacak Sorular

14

a) Sıralama soruları;

- Seçeneklerini önem derecesine göre sıralanması,
- İki yol izlenir,
 - Tüm seçeneklerinin sıralamaya dahil edilmesi,
 - Sadece verilen sınır içinde sıralama yapılması

- **Örnek 1:** Okullarda var olan yeni teknolojilerin etkin kullanılmamasının nedenlerini, en önemli gördüğünüzden başlayarak en az önemliye doğru sıralayınız

- Öğretmenlerin bilgi eksikliği
- Öğretmenlerin teknoloji kullanımına ilişkin olumsuz tutumları
- Yöneticilerin teknoloji kullanımı konusundaki ilgisizliği
- Öğrencilerin teknoloji kullanımı konusundaki bilgisizlikleri

- **Örnek 2:** Lütfen aşağıdaki iyileştirme amaçlarını önem sırasına göre “ 1 ” en önemliyi, “ 5 ” en önemsizi temsil edecek şekilde sıralayınız.

- çabuk başarı elde etmek
- üretimin miktarını arttırmak
- fiyatları düşürmek
- biriken iş sayısını azaltmak
- hata miktarını düşürmek

Anket Formunda Kullanılacak Sorular

15

b) Tercihleri belirlemek;

- İfade ya da tercihlerden oluşan bir liste ,
- Uygun olan tercihleri arasında bir yada daha fazlasını işaretlemeleri,
- Sıralama sorularından göre kolay,

□ **Örnek;** Sürecin performans analizini yaparken yararlandığınız istatistik yöntemleri yanındaki harfi işaretleyerek belirtin.

- a) Pareto diyagramları
- b) Histogramlar
- c) Dağılma diyagramları
- d) Gidişat şemaları
- e) Kontrol kartları

□ **Örnek.** Size göre öğrenci disiplin suçlarının **en önemli** nedeni nedir?

1. Öğretmen öğrenci iletişimindeki yetersizlik
2. Okul yönetiminin baskıcı tutumları
3. Ailelerin eğitim-öğretime olan ilgisizliği
4. Aile içi sorunlar

Anket Formunda Kullanılacak Sorular

16

c) Dereceleme soruları (Likert tipi sorular):

- Cevapların bir derecelendirme ölçeği üzerinde toplanması,
- Uygun derecelendirme ölçeğinin seçilmesi,

□ **Örnek 1;** Amirim çalışanların kararlara katılmalarını teşvik eder.

1. Kesinlikle katılmıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kararsızım
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle katılıyorum

□ **Örnek 2;** Lütfen size sağlanan hizmetin kalitesini değerlendirin.

1. Çok kötü
2. Kötü
3. Orta
4. İyi
5. Çok iyi

□ **Örnek 3;** Okulunuzdaki kütüphane hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?

1. Hiç memnun değilim
2. Memnun değilim
3. Kararsızım
4. Memnunum
5. Tamamen Memnunum

Anket Formunda Kullanılacak Sorular

17

d) Demografik sorular;

- Yaş, cinsiyet ya da eğitim seviyesi,
- Daha küçük ve özellikli gruplar oluşturmak için,
- Farklı grupları analiz etmek için sorulabilir,
- İnsanların kendilerini tanımlamaları istenir,
- Cevaplayıcıların kimliğinin ortaya çıkması engellenir,
- Dürüst cevap vermeme olasılığını azaltır

□ Örnek 1; Yaşınız;

- 20-29 - 30-39 - 40-49 - 50 ve üstü

□ Örnek 2; Eğitim Durumunuz

- ilk okul - orta okul - lise - üniversite

SORULARI OLUŞTURURKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN BAZI KONULAR

18

- Anlaşılmayacak ifade ve kelimeleri kullanmaktan kaçının
- Konunun yeterince net bir şekilde tanımlandığından emin olun
- Konu için ne tür bilginin gerekliliği olduğundan ve niye bu bilgiyi istediğimizden emin olun
- Soruların
 - ▣ Çok genel ifadeler
 - ▣ Çok teknik ifadeler içermesinden sakının
- Soruların kişiye uygun olduğunu garanti etmek için
 - ▣ Uygun filtreler kullanılmalı
 - ▣ Kişilere unutmüş olabilecekleri şeyler sorulmamalı

SORULARI OLUŞTURURKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN BAZI KONULAR

19

- Sorunun yanlış olmasından kaçınılmalı. Bu bağlamda
 - Standart cevaplar üretecek cevaplardan kaçınılmalı
 - Cevap şıkları tam ve dengeli olmalı
- Sorulardaki karmaşıklığı önlemeli
 - Bir soruda birden fazla şey sorulmamalı
 - Birden çok anlamı olan kelimelerden kaçınılmalı
 - Soru olabildiğince basit olarak ifade edilmeli ve kısa olmalı
- Cevaplayıcıları soru hakkında bilgilendirin
 - Sorunun neden sorulduğunu belirtin
 - Toplanan bilgilerle ne yapılacağını açıklayın

Maddelerin Gözden Geçirilmesi

20

- Hazırlanan soru maddelerinin ve cevap formatlarının, aşağıdaki özelliklere uyup uymadıklarının incelenmesi gerekmektedir.

1. Anketin Amacına Uygunluğu

- Özel bir nedenin olup olmadığı,
- Amaca uygun olmayan maddelerin çıkarılması,

2. Anketin Yapılan Bireyler için Uygunluğu

- Cevaplayıcılara uygunluk,

3. Uygun Sonuçlar Sağlayabilecek Yetenekte olup olmadığı

4. Belirsizlik olup olmadığı

- Yanlış yorumlanabilecek kelime ve ifadeler,

5. Çakışan İfadelerin olup olmadığı

- Birbiri ile çakışan cevap seçenekleri,

6. Yönlendiren İfadelerin olup olmadığı

- Arzuladıkları cevaplara yönlendirecek ipuçları,

7. Çift taraflı olan İfadelerin olup olmadığı

- Aynı maddede iki ayrı konu,

Anketin Giriş ve Talimatları

21

- Kısa bir giriş paragrafı,
- Kısa kurallar,
- Cevap kağıdının nasıl doldurulacağı,
- Verecekleri yanıtların gizli kalacağına dair bir ifade,
- Anketleri nasıl, ne zaman ve nereye göndereceklerini içeren ifade,

Anket Formunun Düzeniyle İlgili Bir Takım Konular

22

- Katılımcılara sorulacak sorular seçildikten sonra sıra anket formunun hazırlanmasına gelmiştir. Anket formunun görünüşü, uzunluğu ve soruların hangi sırayla yazılacağı dikkat harcanması gereken başlıca konulardır.
- Bir anket formu göze hoş görünmeli ve kolayca doldurulabilmelidir. Anket formunu düzenlenmesi sırasında yararlı olacak bazı ipuçları şöylece sıralanabilir

Anketin Düzeniyle İlgili Bir Takım Konular

23

- Anket formuna, uyguladığınız anketin amacını ve sonuçların ne şekilde değerlendirileceğini açıklayan bir giriş cümlesi ile başlayın. Eğer mektupla anket uyguluyorsanız, bu açıklamaları daha uzun hazırlayın ve anketin kapak sayfası olarak düzenleyin.
- İlk sorunuz çok kolay, ilginç ve anketin amacı ile ilişkisi çok belirgin olsun. İlk sorunuz kesinlikle açık uçlu ya da uzun olmasın.
- Sizce önemli olan ve kesinlikle yanıt almak istediğiniz soruları anket formunun başlarına yazın.

Anketin Düzeniyle İlgili Bir Takım Konular

24

- Aynı konudaki sorular birbirinin peşi sıra olsun. Önce genel sorularla başlayın, sonra özel konulara girersiniz
- Aynı konudan söz eden soruların aynı soru tipinde olmasını sağlayın. Örneğin, katılımcının hipertansiyon tedavisi hakkında neler bildiğini ölçen soruların bir kısmı doğru/yanlış, bir kısmı çoktan seçmeli, bir kısmı açık uçlu olmasın, olanaklıysa, hepsi aynı tip olsun

Anketin Düzeniyle İlgili Bir Takım Konular

25

- Anket hazırlanırken genelde uyulmayan bir yaklaşım olmakla birlikte, profesyonelce hazırlanmış anketlerde, demografik sorular (yaş, cinsiyet, gelir durumu gibi) formun en son kısmına bırakılır
- Formu kolay okunabilir bir yazı tipinde bastırın
- Sorunun yarısı diğer bir sayfada olmasın. Aynı şekilde yanıt şıkları da bölünmesin
- Yanıt şıkları olanaklıysa yan yana değil, alt alta olsun. Bu daha kolay okunabilir bir formattır

Anketin Düzeniyle İlgili Bir Takım Konular

26

- Soruların hepsinin katılımcıların tümü tarafından yanıtlanması gerekli olmayabilir ve yanıtlanamayacak nitelikte olabilir. Böyle durumlarda sorulacak sorularla katılımcı yanıtlanması gereken sorular konusunda yönlendirilmelidir. Ancak bu yönlendirme görsel olarak etkili bir biçimde yapılmalıdır. Örneğin;
- “Hipertansiyon hastalığınız için sürekli kullandığınız bir ilaç var mı?”
- 1- Yok (Eğer ilaç kullanmıyorsanız 14.üncü soruya geçiniz.)
- 2- Var”

3. Anketin Test Edilmesi

27

- Anketi geliřtirmek ve muhtemel hataları belirlemek,
- Güvenilirlik ve geçerliliğinden emin olmak,
- Küçük bir grup,
- Açık olmayan sorular, eksik ve yanlış soruları belirlemek

3. Anketin Test Edilmesi

28

- ❑ Anket formunu önce çalışma arkadaşlarınıza okutun ve değerlendirmeleri dikkate alın.
- ❑ Ön test için hedef kitlenizdekilere benzer özellikteki kişiler seçin.
- ❑ Ön test uygulanırken, anket formunun uygulanması sırasında nasıl bir yöntem seçilecekse aynı davranılmalıdır.
- ❑ Ön teste katılanların anket formu ve sorular hakkındaki eleştiri ve görüşlerini alın.
- ❑ Anket formu ile elde ettiğiniz bilgilerin yeterli olup olmadığını değerlendirin.
- ❑ Elde ettiğiniz bilgilerin analizini yapın ve istediğiniz sonuçlara ulaşıp ulaşılamayacağını değerlendirin

3. Anketin Test Edilmesi

29

Ön test yaparken cevaplandırılması gereken sorular

- Her soru ölçmesi gereken parametreyi ölçebiliyor mu?
- Katılımcılar sözcüklerin hepsini anlayabiliyorlar mı?
- Katılımcıların hepsi soruları aynı biçimde anlayabilmiş mi?
- Kapalı uçlu soruların yanıt şıklarının her biri katılımcılar tarafından işaretlenmiş mi (ya da hiç işaretlenmeyen yanıt şıkkı var mı)?
- Anket formu katılımcıları formu yanıtlamaya teşvik ediyor mu (form katılımcıların hoşuna gitti mi)?
- Yanıtlanamayan soru var mı?
- Anket formu katılımcıları belirli bir doğrultuda yanıt vermeye yönlendiriyor mu (bias var mı)?

4. Anketin Uygulanması

30

Uygulama biçimlerine göre çeşitli anket yöntemleri bulunmaktadır

- **Yüz-yüze anket yapma:**

- Anket formunda bulunan sorular, bu konuda eğitilmiş bir kişi (anketör) tarafından sorulur ve alınan yanıtlar forma kaydedilir.

- **Posta aracılığı ile anket yapma ya da kendi kendine uygulama:**

- Kişiler kendilerine bir biçimde ulaştırılan anket formunu, kendileri doldurarak ilgili yere ulaştırırlar. Bu ulaştırma işlemleri posta yolu ile yapılırsa, posta aracılığı ile anket uygulanmış olur.

- **Telefonla anket yapma:**

- Sorular anketör ya da araştırmacı tarafından telefonla sorulur ve alınan yanıtlar yine anketörün elindeki anket formuna kaydedilir.

- **Eposta veya Web üzerinden anket yapma:**

- Sorular kişilere eposta aracılığıyla gönderilir veya kişi bir web sayfasına girerek oradaki sorulara cevap verir.

- **Gözlem altında anket yapma:**

- Araştırmacı ya da anketörün de bulunduğu bir ortamda, anket formları kişilere dağıtılır ve nasıl uygulanacağı açıklanır. Kişiler anket formlarını kendileri uygularlar ve forma kaydederek.

5. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

31

- Sonuçların özetlenmesi,
 - ▣ Tanımlayıcı istatistikler (frekans dağılımları, yüzdeler, merkezi eğilim ölçüleri, grafikler, vb.)
- Sonuçların analizi ve yorumlanması.
 - ▣ İleri istatistiksel analizler ve yorumlama